

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO RADA I MIROVINSKOGA SUSTAVA**

NACRT

**PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA
ZAKONA O ZAŠTITI NA RADU,
S TEKSTOM KONAČNOG PRIJEDLOGA ZAKONA**

Zagreb, studeni 2012. godine

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje predloženog zakona sadržana je u odredbi članka 2. stavka 4., a u vezi s odredbama članaka 65. i 70. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 85/2010 - pročišćeni tekst).

II. OCJENA STANJA, OSNOVNA PITANJA KOJA SE UREĐUJU PREDLOŽENIM ZAKONOM, TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Zakon o zaštiti na radu donesen je 28. lipnja 1996. i objavljen je u „Narodnim novinama“ broj 59/96 od 17. srpnja 1996., nakon čega je u „Narodnim novinama“ broj 94/96 od 8. studenoga 1996. objavljen Ispravak Zakona o zaštiti na radu; izmijenjen je i dopunjen Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti na radu, koji je donesen 14. srpnja 2003., a objavljen u „Narodnim novinama“ broj 114/03, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti na radu, koji je donesen 15. srpnja 2008., a objavljen u „Narodnim novinama“ broj 86/08 te Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti na radu, koji je donesen 30. lipnja 2009., a objavljen u „Narodnim novinama“ broj 75/09. Osim toga, Zakon o zaštiti na radu je pretrpio i dodatne izmjene na način da su neke njegove odredbe stavljene izvan snage odnosno prestale važiti sukladno posebnim propisima i to Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o gradnji, objavljenim u „Narodnim novinama“ broj 100/04 i Zakonom o državnom inspektoratu objavljenim u „Narodnim novinama“ broj 116/08.

Višestruke izmjene i dopune Zakona bile su velikim dijelom uvjetovane usklađivanjem nacionalnog zakonodavstva s opsežnom pravnom stečevinom Europske unije na području zaštite zdravlja i sigurnosti na radu. To stoga što je to područje vrlo važan dio europskog zakonodavstva u okviru pregovaračkog poglavlja 19.- Socijalna politika i zapošljavanje, koje je uređeno okvirnom Direktivom Vijeća 89/391/EEZ od 12. lipnja 1989., o uvođenju poticajnih mjera za unaprjeđivanje zaštite zdravlja i sigurnosti radnika te na temelju Okvirne direktive usvojenih devetnaest pojedinačnih Direktiva, kojima se uređuje područje zaštite na rada od utjecaja pojedinih rizika i opasnosti.

Iako je Zakon usklađen sa pravnom stečevinom područja zaštite zdravlja i sigurnosti na radu, još uvijek postoji manja neusklađenost s europskim zakonodavstvom na području anti-diskriminacije i jednakih mogućnosti, odnosno s Direktivom Vijeća 92/85/EEZ od 19. listopada 1992. godine, o provođenju poticajnih mjera za poboljšanje sigurnosti i zdravlja trudnih radnica, radnica koje su nedavno rodile ili doje na radnom mjestu, a za koju je Republika Hrvatska, u pregovaračkim stajalištima za Poglavlje 19., preuzela obvezu usklađivanja prije pristupanja u punopravno članstvo Europske unije. Spomenutom Direktivom, kao i ovim Prijedlogom propisuju se obveze poslodavca da prilagodbom uvjeta rada, mjesta rada, radnog vremena i promjenom poslova zaštiti zdravlje i sigurnost trudnica i radnica koje su rodile ili doje. Obzirom da su ove obveze poslodavca ograničenog vremenskog trajanja, zbog njih se ne smije umanjivati plaća trudnici i radnici koja je rodila ili doji.

Slijedom navedenog se ovim Prijedlogom postiže potpuna usklađenost zaštite zdravlja i sigurnosti na radu trudnih radnica, radnica koje su rodile ili doje dijete, kako s pravnom stečevinom Europske unije na ovom području, tako i s posebnim nacionalnim propisom o roditeljskim i roditeljskim pravima, odnosno Zakonom o roditeljskim i roditeljskim potporama („Narodne novine“, broj 85/08, 110/08-ispravak i 34/11). Postizanje potpune usklađenosti

nacionalnog zakonodavstva s pravnom stečevinom na području Socijalne politike i zapošljavanja obveza je koju je Republika Hrvatska preuzela svojim Pregovaračkim stajalištima, a donošenje ovog Zakona do kraja 2012. godine proizlazi i iz Programa Vlade Republike Hrvatske za preuzimanje i provedbu pravne stečevine Europske unije za 2012. godinu.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Provedba ovog Zakona neće imati učinka na Državni proračun Republike Hrvatske, budući da su troškovi provedbe mjera prema Zakonu o zaštiti na radu, troškovi poslodavaca.

Pri tome treba naglasiti da po ovom Prijedlogu zakona, za provedbu mjera zaštite na radu u sustavu državnih i javnih službi neće biti potrebno osiguravati dodatna sredstva u Državnom proračunu, obzirom da Prijedlog ne povećava opseg obveza poslodavca, a samim time niti visinu troškova.

IV. PRIJEDLOG DONOŠENJA ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Temelj za donošenje ovoga Zakona po hitnom postupku nalazi se u odredbi članka 161. Poslovnika Hrvatskog sabora, a to je usklađivanje zakonske regulative s propisima Europske unije. Prijedlog je nužno donijeti po hitnom postupku jer čini nezaobilazni, sastavni dio izmjena radno-socijalnog zakonodavstva, te je usko povezan s već usvojenim Pregovaračkim stajalištima Republike Hrvatske u pregovaračkom poglavlju 19. - Socijalna politika i zapošljavanje.

V. KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA ZAKONA O ZAŠTITI NA RADU

Konačni prijedlog zakona o izmjenama Zakona o zaštiti na radu glasi:

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA ZAKONA O ZAŠTITI NA RADU

Članak 1.

Ovaj Zakon sadrži odredbe koje su usklađene s aktima Europske unije, odnosno Direktivom Vijeća 92/85/EEZ od 19. listopada 1992. godine o provođenju mjera za poboljšanje sigurnosti i zdravlja trudnih radnica te radnica koje su nedavno rodile ili doje na radnom mjestu (deseta pojedinačna direktiva u smislu članka 16. stavka 1. Direktive 89/391/EEZ – SL. L. 348 od 28.11.1992.).

Članak 2.

U Zakonu o zaštiti na radu ("Narodne novine", br. 59/96, 94/96, 114/03, 100/04, 86/08, 116/08. i 75/09.), članak 37., mijenja se i glasi:

“(1) Poslodavac je obvezan osigurati dodatnu zaštitu na radu maloljetniku radi očuvanja njegovog nesmetanoga duševnog i tjelesnog razvoja prema posebnom propisu, kao i trudnoj radnici, radnici koja je rodila ili doji dijete, radi zaštite od opasnosti koje bi mogle ugroziti ostvarivanje materinstva te radniku kod kojeg postoji profesionalna nesposobnost za rad ili neposredna opasnost od nastanka invalidnosti prema posebnom propisu.

(2) Maloljetnik ne smije obavljati poslove s posebnim uvjetima rada, osim maloljetnika koji je završio stručno srednjoškolsko obrazovanje za te poslove i koji ispunjava ostale propisane uvjete.

(3) Trudna radnica i radnica koja je rodila ili koja doji dijete, sukladno posebnom propisu, ne smije raditi na poslovima koji ugrožavaju njen odnosno djetetov život ili zdravlje.

(4) Radi zaštite osoba iz stavka 1. ovoga članka od opasnosti i štetnosti, poslodavac je obvezan:

1) prilagoditi uvjete i raspored radnog vremena, radi uklanjanja opasnosti ili štetnosti za njihovu sigurnost i zdravlje,

2) osigurati druge odgovarajuće poslove odnosno mjesto rada, ako prilagodbe nisu izvedive odnosno opravdane.

(5) Prilagodba uvjeta i rasporeda radnog vremena, te mjesta rada ne smije imati za posljedicu smanjenje plaće trudnoj radnici, odnosno radnici koja je rodila ili koja doji dijete.

(6) Ako nije moguće osigurati dodatnu zaštitu na radu sukladno stavku 4. ovoga članka, trudna radnica, radnica koja je rodila ili koja doji dijete ostvaruje pravo na dopust uz naknadu plaće sukladno posebnom propisu.

(7) Ocjenu o opasnostima ili štetnostima koje bi mogle utjecati na sigurnost i zdravlje radnica iz stavka 3. ovoga članka, kao i ocjenu o tome koji su poslovi odgovarajući, daje izabrani specijalista medicine rada sukladno posebnom propisu, uzimajući u obzir procjenu opasnosti.”

Članak 3.

Članci 40. i 41., brišu se.

Članak 4

U članku 109. stavku 1., alineja 1., mijenja se i glasi:

“- ako nije osigurao dodatnu zaštitu na radu maloljetnika, trudnih radnica, radnica koje su rodile ili koje doje dijete te radnika kod kojih postoji profesionalna nesposobnost za rad, sukladno odredbama članka 37. Zakona,”

Alineje 2. i 3. se brišu, a dosadašnje alineje od 4. do 21. postaju alineje od 2. do 19.

Članak 5.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Narodnim novinama".

VI. OBRAZLOŽENJE POJEDINIH ODREDBI

Članak 1. – Ovom se odredbom utvrđuje s kojim se europskim izvorima prava usklađuju nacionalni propisi na području zaštite zdravlja i sigurnosti na radu.

Članak 2. – Izmjena odredbe o dodatnoj zaštiti na radu maloljetnika, trudnih radnica, radnica koje su rodile ili koje doje dijete usklađivanje je sa zahtjevima Direktive Vijeća 92/85/EEZ od 19. listopada 1992. godine, o provođenju poticajnih mjera za poboljšanje sigurnosti i zdravlja trudnih radnica, radnica koje su nedavno rodile ili doje na radnom mjestu, kao i s posebnim propisom o roditeljskim potporama.

Članak 3. – Ukidaju se dosadašnje odredbe o dodatnoj zaštiti na radu za posebne kategorije radnika.

Članak 4. – Kaznena odredba se usklađuje s izmjenama iz ovoga Zakona.

Članak 5. – Propisuje dan stupanja na snagu Zakona.

VII. TEKST ODREDBA VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU

Članak 37.

(1) Poslodavac je dužan naročito osigurati zaštitu na radu radnicima malodobnicima, ženama i radnicima smanjenih radnih sposobnosti te u skladu sa zakonom, odnosno kolektivnim ugovorom utvrditi općim aktom poslove koje ne mogu obavljati te skupine radnika.

(2) Radnici smanjenih radnih sposobnosti, u smislu ovoga Zakona, su radnici čija je radna sposobnost smanjena zbog starosti, invaliditeta, ozljede, ozljede na radu, profesionalnih ili ostalih bolesti te drugih razloga koji se utvrđuju kolektivnim ugovorom ili općim aktom poslodavca.

Članak 40.

Malodobnici ne smiju obavljati poslove s posebnim uvjetima rada, ne smiju raditi noću i u prekovremenom radu, osim u slučajevima utvrđenim u Zakonu o radu.

Članak 41.

Radnik sa smanjenim radnim sposobnostima, prema posebnom zakonu, ne smije obavljati poslove na kojima postoji opasnost smanjenja njegove preostale radne sposobnosti.

Članak 109.

(1) Novčanom kaznom od 10.000 do 40.000 kuna kaznit će se za prekršaj poslodavac:

- ako dozvoli da žena za vrijeme trudnoće obavlja poslove iz članka 39. stavka 1. ili da žena za vrijeme dojenja djeteta obavlja poslove iz članka 39. stavka 2. ovoga Zakona,
- ako malodobniku dozvoli obavljanje poslova s posebnim uvjetima rada, rad noću ili prekovremeni rad osim u slučajevima utvrđenim Zakonom o radu (članak 40.),
- ako radniku s umanjenim radnim sposobnostima dozvoli da obavlja poslove na kojima postoji opasnost od daljnjeg umanjenja njegove radne sposobnosti (članak 41.),
- ako obavlja rad u građevinama u kojima postoji opasnost po sigurnost i zdravlje radnika (članak 42. stavak 2.),
- ako se kod planiranja i uvođenja novih tehnologija i opreme ne posavjetuje s radnicima, odnosno povjerenicima radnika o njihovom utjecaju na sigurnost i zdravlje radnika (članak 42a.),
- ako radnicima ne osigura odgovarajuća osobna zaštitna sredstva i ako ne osigura da ih radnici koriste pri radu (članak 43. stavak 1.),
- ako ne osigura da sredstva rada i osobna zaštitna sredstva koja se koriste budu u ispravnom stanju (članak 43. stavak 2. do 4.),
- ako ne osigura da pristup područjima s posebnim opasnostima i štetnostima imaju samo radnici koji su dobili odgovarajuće upute (članak 43. stavak 5.),
- ako ne provodi potrebne mjere za zaštitu zdravlja i sigurnost radnika, uključujući planiranje, pripremu i provedbu radnog procesa, uvažavajući najvišu moguću razinu zaštite radnika i okoliša i uključujući zaštitu od profesionalnih opasnosti osiguravajući potrebnu zaštitu i tehnološke uvjete, ili ako ne skrbi da su radni postupci tako pripremljeni i organizirani te da se provode na način da se njima ne utječe štetno na sigurnost i zdravlje radnika ili ako tamo gdje je potrebno, ne izradi odgovarajuće upute na hrvatskom jeziku (članak 44. stavak 1. i 2.),

- ako pri radu s opasnim radnim tvarima ne primijeni pravila zaštite na radu i ako ne osigura da su u svakom trenutku označene na propisani način (članak 45. stavak 2.),
 - ako ne poduzme propisane mjere nakon što se mjerenjem utvrdi da je koncentracija po zdravlje štetnih tvari veća od maksimalno dopustive (članak 48. stavak 2.),
 - ako na privremenom radilištu ne osigura da se radovi obavljaju sukladno pravilima zaštite na radu (članak 55. stavak 1.),
 - ako prije početka radova na privremenom radilištu ne dostavi tijelu nadležnom za poslove inspekcije rada prijavu radilišta sa svim propisanim podacima te ako uz prijavu radilišta ne dostavi plan izvođenja radova, odnosno ne izradi plan izvođenja radova u skladu s propisima (članak 56. stavak 5.),
 - ako ne ažurira prijavu radilišta u slučaju promjena koje utječu na rok dovršenja radova, kao i u slučajevima uvođenja novoga izvođača radova ili privremene obustave rada (članak 56. stavak 3.),
 - ako na zajedničkom privremenom radilištu ne osigura primjenu pravila zaštite na radu radi zaštite svojih radnika i radnika drugih poslodavaca (članak 57. stavak 1. i 2.),
 - ako ne imenuje koordinatora za zaštitu na radu na zajedničkom privremenom radilištu odnosno ako koordinatore ne organizira suradnju između poslodavaca izvođača te ako ne vodi dnevnu evidenciju poslodavaca izvođača i njihovih radnika (članak 57. stavak 3. do 6.)
 - ako ne čuva na radilištu svu dokumentaciju propisanu člankom 58. ovoga Zakona,
 - ako privremeno ne udalji s mjesta rada radnika koji je pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti (članak 65.),
 - ako tijelu nadležnom za poslove inspekcije rada ne daje obavještenja i podatke ili im onemogućuje obavljanje nadzora (članak 71. stavak 1. i 2.),
 - ako odmah ne izvijesti tijelo nadležno za poslove inspekcije rada o smrtnoj, skupnoj ili teškoj ozljedi radnika ili ako u propisanom roku ne dostavi pismeno izvješće o ozljedi (članak 72. stavak 1.),
 - ako ne izvijesti tijelo nadležno za poslove inspekcije rada o ozljedi na radu koja je za posljedicu imala izostanak radnika s rada tri ili više dana (članak 72. stavak 2.).
- (2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 5.000 do 10.000 kuna odgovorna osoba pravne osobe.
- (3) U slučaju ponavljanja prekršaja kaznit će se poslodavac i odgovorna osoba pravne osobe novčanom kaznom u dvostrukom iznosu.